

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název: Semi-prezidencialismus na Ukrajině Semi-presidential system in Ukraine

Autor: Oleksii Shvets

Vedoucí: Mgr. Martin Štefek, Ph.D.

Bakalářská práce kolegy Shevetse pojednává o vývoji ústavního a politického systému na Ukrajině od roku 1991 do současnosti. Text je strukturován do sedmi částí, obsahuje 63 tiskových stran.

Autor si vytkl za cíl pojednat o vývoji semiprezidencialismu a v úvodu vymezil čtyři základní oblasti zájmu: 1) pravomoci hlavních aktérů (zejm. prezidenta), 2) kontext vývoje, 3) charakter parlamentních většin, 4) vztah legislativy a exekutivy (s. 7). Již v úvodu je nastíněna problematika rozporu mezi psaným ústavním textem a politickou praxí, které si pak všimá po zbytek práce. Taktéž je nastíněna teoretická perspektiva, kterou podrobněji představuje ve druhé kapitole. Nejprve věnuje několik stran představení pojetí Maurice Duvergera, následně vyloží Shugartovu a Elgieho teorii. Ukrajinský případ pak označí – pomocí Shugartovy teorie – jako *prezidentsko-parlamentní* režim. Neopomíná přitom připomenout, že Shugart a Carey v roce 1992 varovali před přijímání tohoto uspořádání.

Třetí kapitola popisuje přijetí ústavy v roce 1996. Autor nejprve pojednává o situaci po roce 1991 a o zavedení funkce prezidenta, jehož pravomoci byly oproti pozdější době omezené. Současně však na příkladech prezidentů Kravčuka a Kučmy poukazuje na tendence ke koncentraci moci. Ústava z roku 1996 ostatně byla, jak autor říká, výsledkem Kučmova nátlaku na posilování pravomocí hlavy státu. Na základě splnění Duvergerových kritérií ji autor označuje jako semiprezidentskou (s. 34). (Ne)fungování semiprezidencialismu autor dále vysvětluje vládní nestabilitou a charakterem většin v parlamentu i faktem, že všechny změny ústav (viz další kapitoly) probíhaly v podmínkách politických krizí.

Čtvrtá kapitola se zabývá přijetím ústavy v roce 2004 a transformací systému (slovy Shugarta) z *prezidentsko-parlamentního* v *premiérsko-prezidentský*. Jednak popisuje vzestup Janukoviče a tzv. Oranžovou revoluci v roce 2004, jednak analyzuje proměnu prezidentských pravomocí po roce 2004. Tehdy se mj. změnil proces sestavování vlády, v němž došlo k posílení role

parlamentu. Současně poukazuje na konflikt mezi hlavou státu a hlavou vlády (zejm. mezi Juščenkem a Tymošenkovou).

Pátá kapitola analyzuje dění po roce 2014, kdy byla po sesazení Janukovišče obnovena ústava z roku 2004. Podle autora se prezident Porošenko nepokusil ústavu měnit. Naopak Zelenský drtivě vyhrál volby s plánem na proměnu politického systému. Jeho „prezidentská“ strana navíc získala v parlamentu většinu, což autor považuje za nebezpečí pro ukrajinskou demokracii. Model semiprezidencialismu ostatně nepovažuje pro zemi za vhodnou.

Shrnutí:

Bakalářskou práci kolegy Shevetse považuji za zdařilou. Text přehledně zachycuje dynamiku politického systému Ukrajiny po roce 1991. Opírá se o přiměřené množství anglicky a ukrajinsky psaných pramenů. Slabinou práce je jistá stylistická neobratnost. Vytknout musím absenci kompletního odkazu na Shugarta (2005) v kapitole 2.2. Textu by slušelo širší pojednání o stavu bádání. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi stupni „výborně“ a „velmi dobře“ (1–2).

V Praze dne 10. 6. 2020

Martin Štefek